

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Iustitia Et Iure, Continens Tractatus De Prudentia, Fortitudine, &
temperantia, de Ieiunio, & Iustitia generaliter sumpta, de Iustitia
commutativa, nempe de Pactis, & Contractibus in genere, de Promissione,
& Donatione liberali, de Commodato, & Deposito, de Mutuo, & Vjura, de
Emptione, & ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

2. Quorum bonorum serui, & mansipia dominium habeant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76677)

Quartus; si filio usufructus concedatur, aut ex testamento relinquitur; quia usufructus non videtur posse dari alius usufructus. Seruus enim non est seruus. leg. 1. ff. de usufructu legato. Et licet Anton. Gomez ad leg. 18. Taurom. 2. velit id intelligendum esse de iure usufructus, non de illius commoditate, quam patri asserit adiudicandum. Verius existimo cum Mol. tract. 2. disput. 8. vers. 4. ius, & commoditatem filio pertinere, quia inuile esset filio legatum usufructus, si illius commoditas, & utilitas patri obuenire debebat, neque intelligi potest; quomodo apud filium stare possit ius usufructus retento à patre iure illius commoditatis percipiende nominæ proprio, cum ius percipiendi commoditatem usufructus sit ius usufructus. Neque obest concessa emphyteusi filiofamilias illius fructum patris esse; vt docuit Aluar. Valasc. de iure emphyteusi, l. p. q. 28. quia fructus emphyteusis ab emphyteuti distinguitur, quippe emphyteusis non solum est ius percipiendi fructus, sed retinendi rem in emphyteusim concessam cum potestate illam alienandi. Præterquam quod eo casu fructus emphyteusis percipit non nomine proprio, sed filij.

Quintum adducit Syluest. verbo Peculium, l. q. 3. quem sequitur Lessius lib. 2. de iustit. cap. 4. dub. 3. n. 11. Si filius vnā cum patre succedat in hereditate fratris, vel sororis, ne aequalis sit successio. Sed hoc intelligendum est in euentu quo testator exprimeret se velle, vt æqualiter succederent tam in proprietate, quam usufructu; alioquin non videtur denegandus patri usufructus illius partis hereditatis filio competens, sicuti denegandus non esset, si sola illa pars filio relicta esset seimeta ab ea, quæ patri relinquitur. Nam ex eo quod pater simul cum filio hæres fuerit institutus amittere non potest usufructum hereditatis filio obuenientis, quem aliis habere.

Præteritij peculij dominium, illiusque usufructus, & administratio non filiofamilias, sed parenti à quo profectum est competit. Vt constat ex leg. cum sportes in princ. & ibi Glossa Cod. de bonis qua liberis. §. S. iugur. vers. tantum est. insit. per quas personas nobis acquirat. Ab hac regula excipiendum est patrimonium à parentibus constitutum filio pro facris Ordinibus suscipiendis, vel constitutum ipsi, aut filia pro matrimonio contrahendo: nam esto profectum sit quatenus cum aliis fratribus addacendum est ad partitionem hereditatis; at viuentis patre dominium illius usufructus, & administratio filio, seu filia, pleno iure competit, ita vt usufructum, & vtilitatem illius peculij nequaquam obligentur ad partitionem adducere. Vt rectè notauit Molina tract. 2. de iustit. disput. 23. in princ.

§. II.

Quorum bonorum serui, & mancipia dominium habeant?

- 1 Regula est seruis nullius rei habere posse dominium.
2 Examinantur aliqui euentus in quibus eis concedi debet dominium.
3 In supradictis euentibus verius censetur dominium plenum seruo competere.

Constant est Doctorum sententia seruos, & mancipia nullum per se habere dominium, sed omnia que habent domini esse. Nam cum dominus illos possideat, possidere etiam debet que ipsi adhaerent. Ob quam causam Lex id vtilitatem. 25. ff. de Peculio. Dicit seruum non esse dominum vestimenti quotidiani, quia qui ab alio possidetur nihil possidere potest. Et §. item nobis, in ff. per quas personas nobis acquirunt, sancitum est quidquid seruus acquirat quavis causa, & occasione domino acquirere. Vnde Innocent. IV. in cap. cum ol. m. de Privileg. is. inquit seruum, & Monachum in eo esse paros, quod vniuersi alicuius rei dominium habeant.

Verum aliquibus euentibus seruos comparate dominium plurimum rerum saltem imperfectum res est manifesta. Etenim contrahere potest dominus cum seruo, vt ei certam quantitatem soluat ex suo labore, & industria, reseruat sibi quidquid vitra superfit. Nam esto in seruum, & dominum sub his rationibus perfecta iustitia esse non possit, bene tamen inter dominum, & seruum quatenus homines sunt. At idem est tacite, vel expressè dominus suo seruo aliquam quantitatem concedat, vel utque vt propriam habere. Non enim concedit seruo eam quantitatem quatenus seruus est, sed quatenus homo est. Item si quid ei sit donatum, vel relictum ea conditione, ne ad dominum perueniat. Nam cuiuslibet datum est de sua substantia a pro arbitratu disponere. Præterea si in recompensationem damni, & iniurie acceptæ his in rebus quæ domino non subiciuntur aliquid à domino, vel ab alio tercio concedatur; quia subrogatur loco rei per iniuriam amissæ. Deinde si per turpem corporis vsum, illicitamque actionem aliquid fuerit concessum, quia non seruus non tenetur domino actiones turpes exhibere, ac proinde neque illarum stipendium. Tandem si his bonis quidpiam abique dominij præiudicio lucraretur; quia lucrum, edidit peculio quo fuit ac-

Berth. de Castro de Inst. & Iur.

quisitum. In his ergo euentibus potest seruus sic acquisita alienare domino inconstituito, cuiusque vti & frui pro suo arbitratu, ac proinde dominum aliquod habere ferendum est, in quo longè à Religiosis differt. Nam Religiosi vt postmodum videbimus nullius rei dispositionem liberam habent, sed Superioris voluntati subiectam, iureque positio redditi sunt incapaces alicuius dominij retinendi, quæ tamen in seruis non procedunt.

Difficultas autem est, An in supradictis casibus obtineat seruus dominium illorum ita plene, & perfecte, vt nullatenus domino subiciatur, sed ab eo independens sit? Negat Lessius lib. 1. cap. 4. dub. 4. conc. u. 1. Sed in fine in contrariam sententiam propendet. Ducitur Textus, & ratione. n. 1. adductis, ex quibus inferri non peccat dominum contra iustitiam, neque vllam restituendi obligationem habere usurpantem à seruo ea bona, sed tantum esse inhumanum, inod infidelium, si ex eius consensu seruo fuerint adiudicata. Nihilominus veritas censetur seruum illis in euentibus plenum illorum bonorum dominium habiturum saltem spectatâ consuetudine; quod docuit Sotus lib. 4. de iustit. q. 1. art. 2. Salon 2. 2. q. 1. ar. 1. de domino in fine. Ludouic Lopez. 2. p. infrat. cap. 33. Molina tract. 2. disp. 38. Eman Saa verbo seruus. n. 3. Rebellus de obligationib. in suis lib. 1. q. 11. §. 2. Moucor, quia nullibi carum est seruum ratione seruitutis redditum esse incapacem dominij acquirendi; quinimo leg. 1. §. serui. ff. de officio presbiteri verba. & leg. vlt. ff. de iudiciis supponitur pecunie, qua redempti sunt dominum habuisse, siquidem illis legibus sua esse asseritur. Cum verò leges decidunt acquisita à seruo domini esse, quia seruus in potestate domini est intelligi debent de acquisitis à seruo quatenus seruus est, & obsequium præstare domino obligatur. Secus de acquisitis à seruo per obsequium indebitum, per donationem, legationem, aliamque contractum.

§. III.

Quorum bonorum dominium Clericis, & Religiosis interdictum sit?

- 1 Quid sentendum sit de Religiosis remissius responderetur.
2 Clerici sigillatim sumptos dominium non habent bonorum Ecclesia, bene tamen si in communi sumantur.
3 Bonorum quæ comparantur Clerici Ordinibus, & iurisdictionis Ecclesiasticæ exercitio aominium habent.
4 Item decimarum, primitiarum, aliorumque fructuum beneficij Ecclesiastici secundum probabiliorum sententiam.

Quoad Religiosos attingit tract. 16. disp. 3. punct. 1. explicatum est. Ibi enim diximus spectatâ naturâ rei, & iure Diuino votum paupertatis, & religionem professionem nec priuare Religiosum dominio bonorum acquiritorum, nec impedire acquirendum. At iure positio Canonico hanc priuationem indictam esse professionem emittenti in qualibet religione approbata, ibique declaratum est quid in Religiosis Societatis Iesu. Verum esto priuati Religiosi dominium bonorum quibus vtuntur non habeant, habet tamen Religio ipsa Franciscanis exceptis. Vt colligitur ex Conc. Trident. sess. 25. cap. 3. de Regularib. Nam illorum dominium penes aliquem existere debet, hie autem non est donator, nam ipse à se dominium abdicare intendit, & in Religionem transfere; neque etiam est Pontifex, nisi quatenus Religiosis est supremum caput, atq; prohibito, & absque legitima causa possit bona vnius Conuentus alteri conferre. Superest ergo vt sit sola Religio. Neque inde fit posse religionem ea pro suo arbitratu alienare: nam esto illorum dominium habeat, habet tamen sibi concessum in sui conseruationem, atque adeo sub obligatione illud ad posteros transmittendi. Quod non impedit quin summus Pontifex cui Ecclesiæ regimen committitur est possit ea bona ab vna Religione auferre, & alteri donare, si manifestum sit hanc bonorum translationem in fidei, & pietatis non leue augmentum celsuram; secus è contrâ. Sicuti tradit Lessius lib. 2. de iustit. cap. 4. dub. 5. concl. 1. n. 20. Molina tract. 2. disp. 142. post princ.

Quod si de Clericis non Religiosis sermo sit, quadruplex genus bonorum possidere possunt. Primum illorum que iure hereditario, donatione, alioque contractu comparata sunt, quæque à Nauarro in apologet. hereditatibus Ecclesiæ. q. 1. monito. 2. 1. Patrimonialia nuncupantur. Secundum: quæ computantur officij Ecclesiastici siue Ordinis, siue iurisdictionis exercitio. Tertium: quæ ex redditibus beneficij Ecclesiastici prosunt. Quartum: quæ Ecclesiæ cui præstant competunt. Et quidem Clericos sigillatim sumptos nullum habere dominium, sed solam administrationem bonorum Ecclesiæ manifestissimum est, Etenim ea bona non sunt donata fidelibus, vt in potestatem, & dominium singulorum Clericorum decedant, sed vt deueniant in dominium communitatis. Quod adeo vetum est, vt neque Pontifex ipse illorum dominium habeat, sed solam administrationem. Vti in cap. non liceat Papa. 12. q. 2. decium est. Neque probandum censetur quod docuit Nauarro in apologet. de redditibus Ecclesiæ. q. 1. monito. 24. Horum bonorum dominium

D. Silius